

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

NÁLEZ

Ústavného súdu Slovenskej republiky

V mene Slovenskej republiky

II. ÚS 196/2022-32

Ústavný súd Slovenskej republiky v senáte zloženom z predsedníčky senátu Jany Laššákovéj (sudkyňa spravodajkyňa), zo sudcov Petra Molnára a Ľuboša Szigetiho v konaní podľa čl. 127 Ústavy Slovenskej republiky o ústavnej sťažnosti sťažovateľa [REDACTED], [REDACTED], zastúpeného advokátkou JUDr. Andreou Vladárovou, Veľká okružná 17, Žilina, proti postupu Okresného súdu Žilina v konaní vedenom pod sp. zn. 4 C 374/2015 takto

r o z h o d o l :

1. Základné právo sťažovateľa na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky a právo na prejednanie jeho záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd postupom Okresného súdu Žilina v konaní vedenom pod sp. zn. 4 C 374/2015 **porušené bolo**.
2. Okresnému súdu Žilina **prikazuje**, aby v konaní vedenom pod sp. zn. 4 C 374/2015 konal bez zbytočných prietáhov.
3. Sťažovateľovi **priznáva** finančné zadostučinenie v sume **2 000 eur**, ktoré **je** Okresný súd Žilina **povinný** vyplatiť mu do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu.
4. Okresný súd Žilina **je povinný** nahradiť sťažovateľovi trovy konania v sume **739,66 eur** a zaplatiť ich právnej zástupkyňi sťažovateľa do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu.
5. Vo zvyšnej časti ústavnej sťažnosti **nevyhovuje**.

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavná sťažnosť sťažovateľa

1. Sťažovateľ sa ústavnou sťažnosťou doručenou ústavnému súdu 24. februára 2022 domáha vyslovenia porušenia základného práva podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) a práva na prejednanie záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) postupom Okresného súdu Žilina (ďalej len „okresný súd“) v konaní vedenom pod sp. zn. 4 C 374/2015 (ďalej len „namietané konanie“).

Sťažovateľ navrhuje, aby ústavný súd prikázal okresnému súdu vo veci konať bez zbytočných prieťahov, a tiež navrhuje, aby mu ústavný súd priznal primerané finančné zadostučinenie v sume 6 000 eur.

2. Ústavný súd uznesením č. k. II. ÚS 196/2022 z 27. apríla 2022 prijal podľa § 56 ods. 5 zákona č. 314/2018 Z. z. o Ústavnom súde Slovenskej republiky a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) na ďalšie konanie ústavnú sťažnosť sťažovateľa v plnom rozsahu.

3. Z ústavnej sťažnosti vyplýva, že sťažovateľ 6. augusta 2015 podal na okresnom súde návrh na určenie otcovstva k maloletému [REDAKOVANÉ] ([REDAKOVANÉ]) a zároveň návrh na nariadenie neodkladného opatrenia proti [REDAKOVANÉ] (ďalej aj „odporkyňa“ alebo „matka maloletého“). Okresný súd uznesením č. k. 4 C 374/2015 z 3. septembra 2019 návrh na nariadenie neodkladného opatrenia (úprava styku s maloletým, pozn.) zamietol. Okresný súd sťažovateľa 24. novembra 2015 vyzval na zaplatenie súdneho poplatku za podaný návrh na začatie konania. Maloletému uznesením č. k. 4 C 374/2015 z 9. decembra 2015 ustanovil procesného opatrovníka. Matka maloletého doručila okresnému súdu 28. decembra 2015 vyjadrenie k žalobe i návrh na zastavenie konania, ku ktorému priložila zápisnicu o určení otcovstva súhlasným vyhlásením rodičov z 10. augusta 2015. Z uvedenej zápisnice vyplývalo, že otcom maloletého je [REDAKOVANÉ].

4. Sťažovateľ podaním doručeným okresnému súdu 8. februára 2016 požiadal o nariadenie termínu pojednávania a podaním z 11. februára 2016 navrhol vstup ďalšieho účastníka do konania na strane odporcov. Zároveň sa vyjadril k podaniu odporkyne. Matka maloletého podala 12. februára 2016 návrh na zastavenie konania. Sťažovateľ podal 18. februára 2016 návrh na prerušenie konania.

5. Okresný súd uznesením č. k. 4 C 374/2015 z 2. marca 2016 pripustil vstup ďalšieho účastníka do konania na strane odporcu – [REDAKOVANÉ]. Proti tomuto uzneseniu podali odvolanie odporcovia (12. a 14. marca 2016). Okresnému súdu bol bez meritórneho rozhodnutia vrátený spis z Krajského súdu v Žiline (ďalej len „krajský súd“) 1. júna 2016. Sťažovateľ 14. februára 2017 podal vyjadrenie k odvolaniu odporkyne spolu so žiadosťou o konanie vo svojej veci. Krajský súd uznesením č. k. 5 Co 81/2017 z 28. apríla 2017 odvolanie odporcov odmietol.

6. Dňa 10. mája 2018 sťažovateľ doplnil skutkové okolnosti návrhu a požiadal o nariadenie termínu pojednávania. Sťažovateľovi, resp. jeho právnej zástupkyňi bolo 15. júna 2018 doručené dovolanie odporcov proti uzneseniu krajského súdu č. k. 5 Co 81/2017 z 28. apríla 2017 (rozhodnutie o vstupe

do konania, pozn.). Najvyšší súd Slovenskej republiky (ďalej len „najvyšší súd“) uznesením č. k. 5 Cdo 108/2018 z 9. augusta 2018 dovolanie odmietol.

7. Prvé pojednávanie nariadil okresný súd na 23. november 2018, ktoré bolo odročené na 15. január 2019 a znova odročené z dôvodu práceneschopnosti odporkyne na 8. marec 2019. V novembri 2018 oznámil vstup do konania prokurátor Okresnej prokuratúry Žilina.

8. Sťažovateľ 21. januára 2019 doručil okresnému súdu okrem iného aj žiadosť o zmenu termínu pojednávania. Na základe tejto žiadosti okresný súd nariadil nový termín pojednávania na 29. marec 2019. Odporcovia doručili 25. marca 2019 okresnému súdu návrh na prerušenie konania. Uznesením č. k. 4 C 374/2015 z 27. marca 2019 (ďalej len „uznesenie o prerušení“) okresný súd konanie prerušil do právoplatného skončenia konania vedeného okresným súdom pod sp. zn. 37 Po 1/2019. Proti uzneseniu o prerušení konania podal sťažovateľ odvolanie, o ktorom rozhodol krajský súd uznesením č. k. 11 Co 127/2019 z 30. mája 2019 tak, že uznesenie o prerušení konania zrušil a vec vrátil okresnému súdu na nové konanie.

9. Okresný súd nariadil pojednávanie na 25. september 2019, ktoré bolo odročené na 27. november 2019 a zároveň okresný súd uložil povinnosť právnomu zástupcovi odporcov zabezpečiť ich prítomnosť. Sťažovateľ 23. októbra 2019 podal návrh na pripustenie zmeny – rozšírenie návrhu. Na pojednávaní okresný súd znova odročil pojednávanie a jeho termín nariadil na 11. december 2019. V závere pojednávania 11. decembra 2019 okresný súd uviedol, že v konaní bude nariadené znalecké dokazovanie znalcom z odboru genetiky. Toto znalecké dokazovanie bolo nariadené uznesením č. k. 4 C 374/2015 zo 16. decembra 2019.

10. Uznesením okresného súdu č. k. 4 C 374/2015 zo 4. marca 2020 bola námietka proti osobe znalca (podaná zo strany odporcov) zamietnutá ako nedôvodná. Okresný súd uznesením č. k. 4 C 374/2015 z 19. októbra 2020 uložil matke maloletého poriadkovú pokutu z dôvodu, že sa s maloletým nedostavila na výzvu k znalcovi. Uznesením č. k. 4 C 374/2015 z 25. novembra 2020 okresný súd uložil matke maloletého povinnosť dostaviť sa k znalcovi a stanovil termín na vykonanie odberu a vyšetrenia s cieľom znaleckého dokazovania.

11. Sťažovateľ e-mailom 6. apríla 2021 kontaktoval priamo zákonnú sudkyňu a požiadal ju o konanie vo veci. Právnej zástupkyňi sťažovateľa bolo 28. mája 2021 doručené rozhodnutie krajského súdu o nevyhlúčení zákonnej sudkyne z prejednávania a rozhodnutia vo veci. Sťažovateľ opätovne elektronicky kontaktoval zákonnú sudkyňu v novembri a decembri 2021 so žiadosťou o konanie vo veci. Okresný súd prostredníctvom mailovej správy z 8. decembra 2021 informoval sťažovateľa, že zákonná sudkyňa je práceneschopná.

II.

Argumentácia sťažovateľa

12. Sťažovateľ v ústavnej sťažnosti argumentuje, že ku dňu podania ústavnej sťažnosti namietané konanie trvá 6 rokov a 7 mesiacov, čo je z hľadiska predmetu konania neprijateľné. V tejto súvislosti v ústavnej sťažnosti uviedol: „Výsledkom nečinnosti súdu je stav, že dieťa nastúpilo

na základnú školu a navrhovateľ nemá vo veci rozhodnuté od jeho narodenia po súčasnosť ešte ani na prvom stupni, pričom sa jedná o konanie týkajúce sa maloletého dieťaťa, resp. otcovstva k maloletému dieťaťu.“

III.

Vyjadrenie okresného súdu, zúčastnenej osoby a replika sťažovateľa

III.1. Vyjadrenie okresného súdu:

13. Okresný súd prostredníctvom podpredsedníčky uviedol, že zákonná sudkyňa predmetný spis prevzala 10. septembra 2020 v dôsledku prerozdelenia nerozhodnutých vecí z iného senátu. Po prevzatí spisu a oboznámení sa so všetkými pridelenými, prevažne reštančnými vecami sudkyňa pristúpila k represívnym opatreniam vo vzťahu k matke, ktorá nerešpektovala predchádzajúce pokyny súdu. Podpredsedníčka okresného súdu vo vyjadrení zdôraznila, že výrazný dopad na celkovú dĺžku konania má správanie matky maloletého, ako aj práceneschopnosť zákonnej sudkyne od 24. septembra 2021 do 28. októbra 2021, čerpanie dovolenky a ošetrovanie člena rodiny zákonnej sudkyne od 6. decembra 2021 do 30. decembra 2021. Okresný súd vo veci uznesením z 23. marca 2022 opätovne uložil matke povinnosť dostaviť sa s maloletým na odber vzoriek na analýzu DNA k znalcovi 14. apríla 2022 a nariadil termín pojednávania na 27. jún 2022.

Podpredsedníčka okresného súdu uviedla, že zákonná sudkyňa vo svojom vyjadrení zdôraznila, že po nástupe do funkcie prebrala veci po predchádzajúcom sudcovi, ktorý vo veci konal viac ako 5 rokov. Po oboznámení sa s predmetom konania a zistení, že bolo nariadené znalecké dokazovanie odberom vzoriek DNA a že sa matka vyhýba splneniu súdom nariadenej povinnosti, nariadila predvedenie maloletého pred znalca. Zároveň zákonná sudkyňa konštatovala, že na dĺžku konania mala vplyv pandemická situácia, ako i rozhodovanie krajského súdu o námietke zaujatosti.

14. V závere vyjadrenia podpredsedníčka okresného súdu uviedla: *„... je nespochybniteľné, že dĺžku trvajúceho konania nemožno hodnotiť ako primeranú, a to najmä s prihliadnutím na predmet konania a nespochybniteľné dotknuté práva sťažovateľa. Vo vzťahu k skutkovej a právnej zložitosti veci konštatujem, že rozhodovanie o určení otcovstva patrí k štandardnej rozhodovacej činnosti súdu, a preto v danom prípade nemožno hovoriť o skutkovo a právne zložitej veci. Na druhej strane je potrebné zohľadniť aj samotné konanie matky mal. dieťaťa, ktorá svojim postupom v konaní a nerešpektovaním pokynov súdu výrazným spôsobom ovplyvnila priebeh doterajšieho konania a jeho dĺžku.“*

III.2. Replika sťažovateľa:

15. Sťažovateľ vo svojej replike zotrval na dôvodoch podania ústavnej sťažnosti. Podľa sťažovateľa obštrukčné správanie matky maloletého, ani množstvo reštančných vecí pridelených zákonnej sudkyňi nemôžu byť pripísané na vrub jemu. Sťažovateľ uviedol, že termín pojednávania nariadeného na 27. jún 2022 bol opätovne zrušený, i keď z objektívnych príčin – práceneschopnosť

zákonnej sudkyne, a ďalší termín bol nariadený na 1. august 2022, čím sa rozhodnutie vo veci opätovne oddialilo.

III.3. Vyjadrenie zúčastnenej osoby:

16. Ústavnému súdu doručila 25. júla 2022 (bez predchádzajúcej výzvy ústavného súdu) svoje stanovisko aj matka maloletého. Odporkyňa v stanovisku prezentovala úvahy o motíve konania zo strany sťažovateľa a rozvinula dôvody, pre ktoré má byť samotné namietané konanie zastavené.

IV.

Posúdenie dôvodnosti ústavnej sťažnosti

17. Sťažovateľ sa ústavnou sťažnosťou domáha vyslovenia porušenia svojho základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a práva na prejednanie veci v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru postupom okresného súdu v namietanom konaní.

18. Účelom základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov je podľa ustálenej judikatúry ústavného súdu odstránenie stavu právnej neistoty, v ktorej sa nachádza osoba domáhajúca sa rozhodnutia všeobecného súdu. Samotným prerokovaním veci na súde sa právna neistota osoby domáhajúcej sa rozhodnutia neodstraňuje. K stavu právnej istoty dochádza zásadne až právoplatným rozhodnutím súdu alebo iným zákonom predvídaným spôsobom, ktorý znamená nastolenie právnej istoty inak ako právoplatným rozhodnutím súdu (IV. ÚS 253/04).

19. Základnou povinnosťou súdu a sudcu je preto zabezpečiť taký procesný postup v súdnom konaní, ktorý čo najskôr odstráni stav právnej neistoty, kvôli ktorému sa účastník konania obrátil na príslušný súd so svojím návrhom.

20.

21. Pri posudzovaní otázky, či v súdnom konaní došlo k zbytočným prietahom v konaní, a tým aj k porušeniu základného práva podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a práva na prejednanie záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru, v súlade s doterajšou judikatúrou (IV. ÚS 74/02, III. ÚS 247/03, IV. ÚS 272/04) ústavný súd zohľadnil tri základné kritériá, ktorými sú právna a faktická zložitosť veci, o ktorej súd rozhoduje, správanie účastníka súdneho konania a postup samotného súdu. Za súčasť prvého kritéria ústavný súd považuje aj povahu prerokúvanej veci.

22. Pokiaľ ide o kritérium právnej a faktickej zložitosti veci, ústavný súd konštatuje, že predmetom konania je návrh na určenie otcovstva, teda po právnej stránke štandardná rodinnoprávna vec patriaca do rozhodovacej agendy všeobecného súdnictva. Skutkovú stránku predmetnej veci možno tiež zaradiť k štandardným v rámci agendy patriacej do rozhodovacej činnosti všeobecného súdnictva bez ohľadu na to, že v danom prípade odporkyňa otcovstvo sťažovateľa k maloletému popiera a toto deklaruje zápisnicou o určení otcovstva súhlasným vyhlásením rodičov.

23. Ústavný súd tiež zdôrazňuje, že povaha prerokúvanej veci, ktorou je určenie otcovstva k maloletému dieťaťu, je osobitne citlivou statusovou záležitosťou spojenou s osobou maloletého dieťaťa a ako taká si vyžaduje osobitný dôraz na rýchly a efektívny postup okresného súdu.

24. Pri hodnotení ďalšieho kritéria, teda správania sťažovateľa v preskúvanom konaní, ústavný súd nezistil žiadnu významnú okolnosť, ktorá by mala byť osobitne zohľadnená na jeho ťarchu pri posudzovaní otázky, či a z akých dôvodov došlo v napadnutom konaní k zbytočným priet'ahom. Ústavný súd ale poukazuje na správanie odporcov, najmä matky maloletého, ktorá od počiatku súdneho konania využíva všetky dostupné právne prostriedky, ktorými by meritórnemu rozhodnutiu predišla (návrh na zastavenie konania), prípadne oddialila (návrh na prerušenie konania, námietky zaujatosti proti sudkyňi i znalcovi podávané odporcami osobitne) či dokonca zmarila (nerešpektovanie znaleckého dokazovania). Takéto správanie odporcov v konaní však z hľadiska eventuálneho porušenia práv nemôže byť pripísané na ťarchu sťažovateľa. Bolo úlohou okresného súdu sa s takýmto takmer obštrukčným správaním jednej zo strán primeraným spôsobom vysporiadať.

25. Tretím kritériom, podľa ktorého ústavný súd hodnotil, či v napadnutom konaní došlo k porušeniu označených práv sťažovateľa, bol postup okresného súdu. Z chronológie úkonov v namietanom konaní vyplýva, že žaloba bola podaná v auguste 2015, pričom prvýkrát bolo pojednávanie nariadené až na 29. apríl 2016, ktoré ale bolo v marci 2016 zrušené. Prvé vykonané pojednávanie vo veci sa uskutočnilo až 23. novembra 2018, teda až po viac ako 3 rokoch. V rámci obdobia od podania žaloby do uskutočnenia prvého pojednávania okresný súd vykonával úkony spojené s doručovaním podaní účastníkov konania, uznesením rozhodol o pripustení [REDAKOVANÉ] ako odporcu do konania. Proti uzneseniu o pripustení ďalšieho účastníka do konania podali matka maloletého i samotný odporca odvolanie. Okresný súd 13. apríla 2016 predložil spis na rozhodnutie o odvolaní krajskému súdu, ktorý ale 1. júna 2016 spis ako predčasne podaný vrátil okresnému súdu. Následne po doplnení vyjadrení okresný súd až 6. marca 2017, teda až po takmer 9 mesiacoch, opätovne predložil spis krajskému súdu na rozhodnutie o odvolaní. Proti rozhodnutiu krajského súdu z 28. apríla 2017 podali odporcovia dovolanie doručené okresnému súdu 21. júla 2017. Okresný súd predložil najvyššiemu súdu dovolanie 15. mája 2018 (v chronológii zrejme uvedený nesprávny dátum 15. mája 2017), teda po viac ako 1 roku od podania dovolania. Najvyšší súd uznesením z 9. augusta 2018 dovolanie odmietol a okresný súd nariadil termín pojednávania na 23. november 2018 a po jeho uskutočnení na 15. január 2019. Tento termín pojednávania bol zrušený a odročený najprv na 8. marec 2019 a napokon na 29. marec 2019. Zároveň bol v marci 2019 doručený okresnému súdu zo strany odporcov návrh na prerušenie konania, o ktorom okresný súd rozhodol tak, že namietané konanie prerušil uznesením z 27. marca 2019. Uznesenie o prerušení namietaného konania úspešne napadol odvolaním sťažovateľ. Krajský súd rozhodol tak, že uznesenie o prerušení konania zrušil a vec vrátil okresnému súdu na ďalšie konanie 7. júna 2019. V júli 2019 okresný súd nariadil pojednávanie na 25. september 2019, na ktorom ďalej odročil pojednávanie na 27. november 2019. V októbri 2019 okresnému súdu doručili odporcovia návrh na zastavenie konania a sťažovateľ doručil návrh na rozšírenie žaloby. Pojednávanie uskutočnené 27. novembra 2019 odročil okresný súd na 11. december 2019, ktoré bolo odročené na neurčito. Okresný súd až uznesením

zo 16. decembra 2019 nariadil vo veci znalecké dokazovanie z odboru genetiky. Od januára do mája 2020 boli okresnému súdu predkladané jednak námietka zaujatosti znalca zo strany odporkyne a tiež návrh na nevykonanie znaleckého dokazovania. Okresný súd 1. júna 2020 upozornil matku maloletého na povinnosť spolupráce so znalcom, následne po opakovanej nespolupráci odporkyne so znalcom uznesením z 19. októbra 2020 uložil matke maloletého poriadkovú pokutu a 25. novembra 2020 uznesením uložil odporkyňi povinnosť dostaviť sa s maloletým k znalcovi, ktorú však odporkyňa opätovne ignorovala, keďže 29. decembra 2020 znalec oznámil okresnému súdu neposkytnutie súčinnosti. Uznesením z 23. marca 2021 okresný súd opätovne uložil matke maloletého povinnosť dostaviť sa k znalcovi a až 8. apríla 2021, teda ďalšie 4 mesiace po tom, čo okresný súd vedel o nerešpektovaní uloženej povinnosti odporkyňou, nariadil predvedenie maloletého k znalcovi. Dňa 7. mája 2021 bola okresnému súdu doručená námietka zaujatosti proti zákonnej sudkyňi, o ktorej rozhodol krajský súd tak, že sudkyňu z konania nevytlúčil a spis 27. mája 2021 vrátil okresnému súdu.

26. Ústavný súd vychádzal z prehľadu procesných úkonov a dospel k záveru, že v priebehu namietaného konania možno identifikovať výrazne neefektívnu činnosť okresného súdu, najmä v počiatočnom štádiu konania. Neefektívny postup možno identifikovať v predčasnom predložení spisu krajskému súdu na rozhodnutie o odvolaní proti uzneseniu o pripustení vstupu ďalšieho účastníka do konania a následne neprimerane dlhej dobe, kým bol opätovne predložený. Rovnako neefektívnym a zdĺhavým sa javí postup okresného súdu pri úkonoch spojených s podaným dovolaním odporcov. Aj postup okresného súdu, ktorým konanie prerušil, nemožno s prihliadnutím na následné rozhodnutie krajského súdu hodnotiť ako efektívny.

Podľa judikatúry ústavného súdu v dôsledku uplatnenia procesných práv účastníkov konania neznáša zodpovednosť za predĺženie konania oprávnená osoba, ale zodpovednosť v takomto prípade nemožno pripísať ani štátnemu orgánu konajúcemu vo veci (III. ÚS 242/03, IV. ÚS 218/04, II. ÚS 381/2021). Rešpektujúc uvedené, ústavný súd postup okresného súdu proti odporcom, ktorí svojím prístupom značne prispeli k celkovej dĺžke konania, hodnotí ako nedostatočne razantný. V situácii, keď od počiatku matka maloletého jasne deklaruje svoj postoj k určaniu otcovstva sťažovateľa, je zarážajúce, že znalecké dokazovanie odberom DNA bolo nariadené až takmer po 4 rokoch od podania žaloby. Ako nečinnosť okresného súdu je potrebné hodnotiť aj skutočnosť, že k prvému uskutočnenému pojednávaniu vo veci došlo po takmer 3 rokoch od podania žaloby. Je síce pravdou, že do tohto pojednávania súd určité úkony vykonal, tieto však nemožno hodnotiť ako efektívne, pretože nesmerovali k odstráneniu právnej neistoty, v ktorej sa sťažovateľ v predmetnej veci určenia otcovstva nachádzal.

27. Okresný súd dĺžku trvania namietaného konania odôvodnil aj množstvom pridelených vecí zákonnej sudkyňi, z ktorých boli mnohé reštančnej povahy. Ústavný súd už v podobných súvislostiach viackrát vyslovil (m. m. I. ÚS 23/03, II. ÚS 28/2018), že nedostatočné personálne obsadenie súdu a nadmerné množstvo vecí, v ktorých sa musí zabezpečiť súdne konanie, by mohlo len dočasne ospravedlniť vzniknuté prieťahy, a to len v tom prípade, ak sa na tieto účely prijali včas adekvátne opatrenia. Ústava v čl. 48 ods. 2 zaväzuje predovšetkým súdy ako garantov spravodlivosti, aby prijali príslušné opatrenia umožňujúce prerokovanie vecí – a teda vykonanie spravodlivosti – bez zbytočných prieťahov. I keď nie všetky nástroje na vyriešenie,

tzv. objektívnych okolností sa nachádzajú v dispozičnej sfére vedenia súdu či konajúceho sudcu, nemožno systémové nedostatky v oblasti výkonu spravodlivosti pripisovať na ťarchu účastníkov súdneho konania a mieru ochrany ich práva zaručeného v čl. 48 ods. 2 ústavy oslabiť poukázaním na dlhodobu obmedzenú personálne kapacity príslušných súdov (pozri napr. I. ÚS 119/03). Okrem uvedeného ústavný súd opakovane zdôrazňuje, že pri posudzovaní, či bolo porušené právo sťažovateľa na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov, posudzuje postup súdu, a nie to, či toto právo bolo porušené ne/činnosťou alebo postupom konkrétneho sudcu vybavujúceho danú vec.

28. Pod mimoriadnou starostlivosťou, ktorú má príslušný súd venovať konaniu o určenie otcovstva a rozhodovaniu vo veci úpravy práv a povinností k maloletému dieťaťu, nemožno rozumieť 7 rokov trvajúce konanie. Je zrejmé, že postup okresného súdu v napadnutom konaní nesmeroval efektívne k odstráneniu stavu právnej neistoty sťažovateľa, a preto nie je zlučiteľný s jeho základným právom na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov.

29. Vychádzajúc z uvedeného, ústavný súd dospel k záveru, že postupom okresného súdu v namietanom konaní došlo k zbytočným prietahom, a tým aj k porušeniu základného práva sťažovateľa na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy, ako aj práva na prejednanie jeho záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru (bod 1 výroku tohto nálezu).

V.

Prikázanie vo veci konať a primerané finančné zadosťučinenie

30. Podľa § 133 ods. 3 písm. a) zákona o ústavnom súde ak porušenie práv alebo slobôd vzniklo nečinnosťou, ústavný súd môže prikázať, aby ten, kto tieto práva alebo slobody porušil, vo veci konal. Ústavný súd v nadväznosti na výrok uvedený v bode 1 výrokovej časti nálezu v záujme efektívnosti poskytnutej ochrany sťažovateľovi prikázal okresnému súdu, aby v napadnutom konaní, v ktorom nebolo v čase rozhodovania ústavného súdu o ústavnej sťažnosti sťažovateľa právoplatne rozhodnuté, konal bez zbytočných prietáhov (bod 2 výroku tohto nálezu).

31. Podľa § 133 ods. 3 písm. e) zákona o ústavnom súde ak ústavný súd ústavnej sťažnosti vyhovie, môže priznať sťažovateľovi primerané finančné zadosťučinenie, ak o to požiadal.

32. Podľa § 123 ods. 2 zákona o ústavnom súde ak sa sťažovateľ domáha primeraného finančného zadosťučinenia, v ústavnej sťažnosti uvedie rozsah, ktorý požaduje, a z akých dôvodov sa ho domáha.

33. Sťažovateľ v ústavnej sťažnosti žiada priznať primerané finančné zadosťučinenie v sume 6 000 eur, ktoré odôvodňuje neprimerane dlhou dobou namietaného konania a intenzitou zásahu do jeho označených práv.

34. Cieľom finančného zadosťučinenia je dovŕšenie ochrany porušeného základného práva v prípadoch, v ktorých sa zistilo, že k porušeniu došlo spôsobom, ktorý vyžaduje nielen vyslovenie porušenia, prípadne príkaz na ďalšie konanie bez pokračujúceho porušenia základného práva (IV. ÚS 210/04). Podľa názoru ústavného súdu v tomto prípade priznanie primeraného finančného zadosťučinenia prichádza do úvahy, avšak suma požadovaná sťažovateľom nie je primeraná okolnostiam prípadu. Pri určení finančného zadosťučinenia ústavný súd vychádzal zo zásad spravodlivosti aplikovaných Európskym súdom pre ľudské práva, ktorý spravodlivé finančné zadosťučinenie podľa čl. 41 dohovoru priznáva so zreteľom na okolnosti prípadu.

35.

36. S prihliadnutím na celkovú dĺžku napadnutého konania okresného súdu, berúc do úvahy všetky okolnosti danej veci (najmä správanie odporcov, neefektívny postup okresného súdu, mimoriadny význam veci pre sťažovateľa i úkony okresného súdu v poslednej dobe smerujúce k vykonaniu znaleckého dokazovania), ústavný súd považoval priznanie sumy 2 000 eur za primerané (bod 3 výroku nálezu) a vo zvyšnej časti návrhu sťažovateľa nevyhovel (bod 5 výroku nálezu).

VI.

Trovy konania

37. Ústavný súd priznal sťažovateľovi (§ 73 ods. 3 zákona o ústavnom súde) nárok na náhradu trov konania v celkovej sume 739,66 eur (bod 4 výroku nálezu).

38. Sťažovateľ požadoval v petite ústavnej sťažnosti priznanie náhrady trov právneho zastúpenia.

Pri výpočte trov konania vychádzal ústavný súd z vyhlášky Ministerstva spravodlivosti Slovenskej republiky č. 655/2004 Z. z. o odmenách a náhradách advokátov za poskytovanie právnych služieb v znení neskorších predpisov (ďalej len „vyhláška“). Základná sadzba odmeny za úkon právnej služby uskutočnený v roku 2022 je v sume 193,83 eur a hodnota režijného paušálu je v sume 11,63 eur. Sťažovateľovi vznikol nárok na náhradu trov konania za tri úkony právnej služby uskutočnené v roku 2022 (prevzatie a príprava zastúpenia, podanie ústavnej sťažnosti ústavnému súdu a replika) podľa § 13a ods. 1 písm. a) a c) vyhlášky. Náhrada pre sťažovateľa za tri úkony právnej služby vykonané v roku 2022 ($3 \times 193,83$ eur) spolu s režijným paušálom ($3 \times 11,63$ eur) zvýšené o 20 % daň z pridanej hodnoty predstavujú celkovú sumu trov konania 739,66 eur (bod 4 výroku nálezu).

39. Priznanú náhradu trov právneho zastúpenia je okresný súd povinný zaplatiť na účet právnej zástupkyne sťažovateľa (§ 62 zákona o ústavnom súde v spojení s § 263 Civilného sporového poriadku) označenej v záhlaví tohto nálezu v lehote dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu ústavného súdu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 6. septembra 2022

Jana Laššáková

predsedníčka senátu